

čiló za pejnzeze odali, kaj je bole vervano. Jeli nebi biló spametnejše i poštenejše, vi topoglavci, čibi si za poslanca zebri ali g. Agusticha? On je bar tak rekoč za našo Slovensko krajino že dosta včijno, a oni pa, štere že od 1861. leta za poslance zeberamo, kaj so nam včijnili? Čisto nikaj! Samo vnoga žmetna bremena so nam na naše šinjake naklali, tak da vnookrat od žmečave doli kapljemo pod njimi. Dačam od naših grúntov so nam spravili velike porcije (v oštariji pa male), a za kaj druga takšega, kaj bi za našo Slovensko krajino potrebno i hasnovito bilo, na to so ešče niti mislili nej. Vnogo i vnogo so nam obetali, dali pa čisto nič. Samo naj so nas svojim obejtanjem mogli zaslejpiti, da smo jih mi srečne včijnili, to njim je bilo prav, a potli njim je za nas nej več bijla nikša briga kak za lanjski sneg, pa denok so niki Sobočkoga kraja bili tak zaslepnjeni i opijanjeni, da so nej vidili svojo danost dati Agustichi. Jeli nebi bilo pravičnejše i dosta poštenejše, čibi si Agusticha zebri ali za poslanca, kak pa toga Berkaja? On je že dugo poslanec, pa kaj je včijno za našo Slovensko krajino? Niti ene pik-njice nej! Agustich nam je na svejt spravó naš slov. list Priatel. Spisal je za naše škole eden par knjig, naj bi tudi mi zapiščeni Sloveni ednok od našega nosa malo dale vidili. Ali to bi se že pri nas zdavnje moglo zgoditi, pa ešče nej samo to, nego dosta več, čibi našim gospodom za to bijla kakša skrb. Le sploh za izobraženost nas Slovenov se pri nas dosta nemarnosti pase. Gda prijde vreme zeberanja poslancev, nam naši gospodje jako velko poštenje skažljejo; že od daleč, gda se gde srečamo, nam z krenščaki mahajo, pa z glavami klumajo, tak da bi nas Bog zna kak radi meli; a laž; to samo tisto kratko vreme trpij, prejk trij ali štiri tjedne, gda se trgamo za poslance, potli smo zopet dve leti i edenajset mejsecov bedasti pauri. No vem: nam ravno nišče nemre dosta zameriti, ar či mi kaj znamo, se napamet, ali pa gde indri navčijmo, doma je to težavno. Zato Sloveni vtakšem vrejmeni bojdimó pazljivi, ne dajmo se vkaniti od takših vkanjlivcov, šteri se okoli nas hlinijo, kak da bi nam kaj hte dobra želeli. Le vzobe njim trebej povedati: mi si ščemo takše može ali gospode zebri ali za naše poslance, šteri bodo za naše Slovenske krajine omiko skrbeli; toga smo brž jako potrebni. Oni pa, što je nej priatel za našo znanost, je nej vrejden, kaj med nami krúh jej. I ravno vtom tali bi mogli skrbiljivi biti, naj bi si sami doma poiskali takše može, steri bi poleg vogrščine tudi razmeli naš slovski jezik ino so česti poslanstva vrejdní, pa nej takši kak je Berke. On je istina domačin z Sobote, ali zapotrebočo nas Slovenov nikaj nej vrejden!

Prekmurec.

Iz Ljutomera. (Dijaška beseda). Ne morem si kaj, da ne bi tudi čitateljem spoštovanega „Slov. Gospodarja“ poročal o besedi, katero so bili 11. t. m. v naši čitalnici priredili dijaki mari-

borskega gimnazija. Ne bodem pa opisoval lepega petja njihovega, niti ne bodem hvalil možatih govorov; poudarjati marveč hočem samo njih čvrsto, značajno obnašanje, kakoršno nahajamo navadno le pri omikanih možeh in kakoršnega od mladine le malo kdaj pričakujemo. S svojo lepo narodno besedo pokazali so dijaki, da niso iz raznih oddaljenih in bližnjih krajev za to v Ljutomer prišli, da bi se tukaj sami zabavali; prišli so marveč pokazati, kaj so se naučili lepega, in pokazati to, da kot rojeni Slovenci se niso niti trohice navzeli nemškega duha na nemškem zavodu in v pol ponemčenem mestu, marveč da vedno bolj in bolj čislajo slovski jezik in narodnost svojo. — Zato rečem, naj ne bode slovskim starišem žal za novce, katere za svoje sinove — dijake izdadó. Vsaj jim ti ne delajo nečasti ali sramote, kakor se to o nemških „burših“ prevečkrat čuje.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Rojstni god svitlega cesarja bil je nenavadno sijajno obhajau po celem cesarstvu, tudi v Mariboru, kder so milostljivi knez in škof opravili slovesno sv. mešo in načelnike vojaške in druge svetne gospodske na obed povabili; zvečer napravilo je mesto veliko zabavno svečanost v prejšnjem Langerjevem vrtu; vdeležilo se je 4000 ljudi, ki so 625 fl. darovali za uboge rodbine rezervistov. Mariborske milosrčne gospe pa pobirajo pod voditvom gospe Katarine Pahnerjeve milodarov v pomoč in postrežbo številnim ranjenim in boženim vojakom, ki so v Mariboru ali se po železnici mimo vozijo! Tukajšnje bole-nišnice so že napolnjene in bodo torej tudi v Ptuj in v Brežicah enake priredjene. Močno iznemirile so ljudi novice iz bojišča, ki so prišle med nje po ustmenih ali pismenih poročilih, ker se niso strinjale prav z tem, kar so vladini listi naznanjali; mnogi so začeli misliti, da je premalo vojakov bilo poslanih v Bosno in da pri dovažanju živeža ni vse tako, kakor bi želeli bilo; zlasti iznemirila je ljudi nesreča, ki je zadela Szaparijevo divizijo, ker so se začeli bati za druge oddelke. Hvala Bogu, to je bil prazen strah, nevarnost je minola. Povedati pa vendar hočemo čudno novico, katero je dunajska N. F. Presse objavila. Ta list pravi, da je general Filipovič zahteval še enkrat toliko vojakov, kakor jih je dobil. Da se mu ni dovolilo, bi baje bil zakrivil minister in magjarski grof Andrassy, ker je trdil, da ima taka poročila iz Bosne, da si upa sam z avstrijskim banderom v roki in z 2 kompanijama iti do Sarajeva. No, dogodki kažejo, da je premalo ozir vzel na starodavno turško nepoštenost in zavratnost! Zato tem bolje: Hvala Bogu, ki je naše orožje blagoslovil; avstrijska zastava je slavno zaplapolala nad gradom Sarajevskim ob 2. uri popolden 19. avg. — Za volitve so se začeli ljudje, posebno kmetski, že bolj zanimati pa tudi v skupini velikih po-

sestnikov; po mestih je še vse tiho; ljudje se pa vidno nagibavajo na konservativno stran. Za veliki celjski okraj še Slovenci nimajo drugega kandidata. Če se ne bo kmalu našel, ga bo treba iti iskat po sklicovanju volilcev; tudi v mahrenbenškem — slov. graškem in šoštanjskem okraju se še niso prav zbgali; slednji čas je! Oggerski ministri so bili te dni na Dunaju in so zabranili stavljenje železnice iz Siseka v Novi ter hočejo sami v 3 mesecih potegniti železnico iz Dalje ob Donavu nad Vin-kovice v Brod ob Savi in tako vso trgovino v Bosno pograbititi oggerskim deželam na korist. Pri volitvah na Hrvatskem je zmagala narodna stranka!

Vnanje države. Socijalisti se tudi na Ruskem prikazujejo, v Petrogradu so ministra Mesenčeva na ulici zabodli in generala Markova obstrélili. — V Berlinu so Hödlu glavo odsekali, ker je na cesarja iz revolverja 3krat vstrelil; pri volitvah so zmagali katoličani in konservativci, liberalci so propali, socijalisti pa z 8 poslanci prodrli. Bismark se je odpeljal v toplice Gasteinske v Saleburškem. Italijanski ministri hočejo turškega namestnika v Tunisu v Afriki sultanu izneveriti in celo deželo pograbititi. V Marokanskem razsaja huda kolera. Angleži na otoku Ciperskem močno bolehalo. Turki sultan se ustavlja izpeljavi Berolinskega miru in žuga Grkom z vojsko, tudi proti Avstriji je ščeval v Bosni in Hercegovini, a sedaj že popušča, ko vidi, da je vse zastoj. Črnogorci in Srbi niso nam neprijazni, kakor magjarski in nemški listi lažejo, da bi nas tudi zoper ove Slovane v boj naščevali; in res vsem najbolje kaže, če se porazumijo in turškemu zverinstvu povsod pomagajo konec storiti.

Bosna in Hercegovina je naša, junaški naši vojaki so jo nam priborili po silnem trpljenji; glavna mesta Mostar, Banjaluka, Travnik in Sarajevo so v naših rokah; drugo se bo kmalu moralo udati. Divji Hadži-Lajo je se polastil vodstva celoga upora zoper Avstrijo, sultanovi vojaki so mu pa pomagali, kder so le mogli, tudi mnogo italijanskih, magjarskih in poljskih oficirjev je privrelo. Od 17—60 leta je moralo vse mohamedansko prebivalstvo pod orožje; kakih 30 rednih turških bataljonov se jim je pridružilo. Upor bi bil silovit postal, ko bi ne bili naši vojaki z svojo naglostjo in svojim junaštvom divji turški ogenj precej zadušili. Krvi pa se je itak veliko prelilo. „Slov. Gosp.“ bo vse, kedar bo mogoče natančnije poizvedeti, zaporedom v predalu za poduk in kratek čas popisal. Dnes le glavne dogodke. Grof Szapari je z XX. divizijo, kakih 13.000 mož, prišel pri Samacu čez Savo, potem vzel Gradačac, Gračanico in je prodril do Tuzle. Ali tukaj so ga Turki od vseh strani srdito napali; zmanjkalo mu je streliva, vojaki so stradali, moral je nazaj med vednim strašnim bojevanjem noč in dan celih 16 ur daleč do Doboja na Bosni; tukaj je bržčas od Broda dobil hitre pomoči, sicer bi bila vsa divizija uničena. Kajti 16. in 19. avg. bil je zopet srdito napaden in se je srečno obranil, toda palo je ve-

liko oficirjev, med njimi 3 majorji, in za število ubitih in ranjenih vojakov se še ne vé. Blizu ob istem času, 14. avg. je 3000 Turkov iz planin v Banjoluko privrelo, upor napravilo zoper 3 kompanije, ki so se v gradu pod obristom Samecem branile; samostan usmiljenih sester so napali, vse ranjene in bolene posekali, hišo užgali, sestre bržčas ubili, tudi za Sameca se je bilo bati, ko iz Gradiške prilomastijo 4 kanoni in 2 kompaniji; v kratkem so kanonirji turške druhali postreljali, turški del mesta užgali in posadko rešili. V Hercegovini so pa blizu Stolaca pri Ravnici 8. kompanijo 32. reg. pod stotnikom Medvedom, rojenim Slovencem in bivšim bogoslovcem lav. škofije, zva-bili v soteske in skoro vse ubili. Medved je bržčas tudi mrtev. Ali vse to upornikom ni pomagalo nič. General Filipovič je po zmagi 7. avg. pri Žepciah prodril skozi Vranduške soteske, se pri Zenici in Vitežu 11. avg. združil z VII. divizijo, ki je prišla iz Travnika, potem 14. avg. Turke natepel pri Kakanju, 16. avg. grozno razbil pri Belovacu, 17. pri Vratnici in zvečer 18. avg. došel pred hribe, za katerimi je Sarajevo. Drugi den 19. avg. so naši junaki v meglovitnem jutru tiho priplazili na višine, ob $\frac{1}{6}$ uri je začel Tegethof streljati v grad in mesto, ob $\frac{1}{2}$ 7 tudi Vilec in ko je ob $\frac{1}{2}$ 11 uri general Kaiffel od juga začel grabiti, vderejo vojaki v mesto, začne se strahovito mesarjenje in klanje do $\frac{1}{2}$ 2 ure popoldne. Turki, dedovje babe in otroci, so iz vsake luknje streljali in se branili. Naposled pobegnejo uporniki, kolikor jih ni palo. Mesto je bilo naše. Na gradu so izobesili avstrijsko zastavo in jo z 101 strelom iz kanonov pozdravili. Naših je tudi mnogo mrtvih in ranjenih! Turki se zbirajo pri Rakonici in Gorazdi.

Za poduk in kratek čas.

Boj pri Kosni, Maglaju in pred Žepcami.

Kedar so se naši vojaki proti Turškemu spravljali, so vladini listi vedno v svet trobili, da se nič žalega zgodilo ne bo. Male praske z tolovaji in hajduki, to bo vse. Turki sultan je privolil, da avstrijska vojska zasede Bosno in Hercegovino. Ali grozno varali so se vsi, ki so temu verovali. Sultan očitne vojske ni napovedal; to je res, ali tem močnejše se je tajno pripravljal. Da se brž na meji nam ni postavil v bran, to je bilo zvito premišljeno. Hotel je naše daleč v deželo zva-bit in potem čedalje bolj hudo napasti. Šest dni bil je general Filipovič v Bosni pa njegovim vojakom ni bilo treba niti en sam krat vstreliti. Tedaj pa ga dobiti strašna novica, da je cela škadrna husarjev uničena. Hipoma uredi vojake v bojni red! On sam je z glavnim oddelkom prodiral naprej po grozno blatni in slabi cesti od Dobaja čez Uzoru proti Maglaju in Žepcam, vedno naprej navzgor mimo deroče Bosne. Čez reko na levo je moral oberstlajtnant baron Pittel.